

***Προς μια εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση
του περιβαλλοντικού εγκλήματος***

Ευάγγελος Κυρίτσης
Περιβαλλοντολόγος

Υπό τον όρο «περιβαλλοντικό έγκλημα» νοούνται ορισμένες **ρητά προβλεπόμενες στο νόμο πράξεις**, οι οποίες **προκαλούν ή ενδέχεται να προκαλέσουν βλάβη** σε διάφορες πτυχές του περιβάλλοντος, μέσω της ρύπανσης ή υποβάθμισής του, και οι οποίες επισύρουν, **πέραν των διοικητικών, και ποινικές κυρώσεις για τους υπαιτίους.**

Η ανάγκη περιφρούρησης του περιβάλλοντος και μέσω του ποινικού δικαίου, κρίθηκε απαραίτητη, καθώς **διαπιστώθηκε ότι τα υφιστάμενα συστήματα κυρώσεων δεν επαρκούσαν για την επίτευξη πλήρους συμμόρφωσης προς το δίκαιο του περιβάλλοντος.**

Η ΕΓΣΕΕ του ΥΠΕΝ προάγει, παρακολουθεί, ελέγχει, συντονίζει & υποστηρίζει την εφαρμογή της περιβαλλοντικής, πολεοδομικής, ενεργειακής, μεταλλευτικής & λατομικής νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος, την ασφάλεια & υγεία των εργαζομένων σε μεταλλευτικές & λατομικές επιχειρήσεις, την πρόληψη & αποκατάσταση ζημιών στο περιβάλλον, την αποτροπή της αυθαίρετης δόμησης & την τήρηση της ποιότητας των διακινουμένων πετρελαιοειδών προϊόντων.

Στις προτεραιότητες της ΕΓΣΕΕ:

- Ενδυνάμωση Σώματος
- Ενεργοποίηση - συντονισμός εμπλεκομένων
- Αντιμετώπιση του Περιβαλλοντικού Εγκλήματος

Περιβαλλοντικό Έγκλημα

Επιπτώσεις

- » **Περιβαλλοντικό Έγκλημα:** παράνομες δραστηριότητες που ζημιώνουν το περιβάλλον και αποσκοπούν στο όφελος ατόμων ή ομάδων ή εταιρειών από την εκμετάλλευσή του, την υποβάθμισή του, το εμπόριο ή την κλοπή φυσικών πόρων, συμπεριλαμβανομένων σοβαρών εγκλημάτων και διεθνές οργανωμένο έγκλημα.
- » Πρόκληση για την Ευρώπη με αρνητικές επιπτώσεις.
 - > **Περιβαλλοντικές επιπτώσεις:** αύξηση των επιπέδων ρύπανσης / υποβάθμιση της άγριας ζωής / μείωση της βιοποικιλότητας / διαταραχή της οικολογικής ισορροπίας
 - > **Δημόσια υγεία:** σοβαρός κίνδυνος για την υγεία των ατόμων που εκτίθενται στην προκύπτουσα ρύπανση.
 - > **Οικονομικός αντίκτυπος:**
 - + αποτελεί το **τέταρτο μεγαλύτερο έγκλημα** παγκοσμίως μετά τη διακίνηση ναρκωτικών, διακίνηση πλαστών προϊόντων και το δουλεμπόριο.
 - + Απώλεια πόρων από το περιβαλλοντικό έγκλημα εκτιμήθηκε το 2016 σε 91 – 258 δισεκ. \$ το χρόνο, με αύξηση 26% από την εκτίμηση του 2014.
 - + αυξάνεται κατά 5-7% ετησίως, δηλ. 2-3 φορές ο ρυθμός της παγκόσμιας οικονομίας.
 - + Απώλειες κρατικών εσόδων τουλάχιστον 9-26 δισεκ. \$ ετησίως
 - + Το περιβαλλοντικό έγκλημα για τα απόβλητα εκτιμάται σε 10-12 δισεκ. \$
 - + **Επιπρόσθετο βάρος στο κόστος από την επίδραση στο περιβάλλον και τις μελλοντικές γενιές.**

Περιβαλλοντικό Έγκλημα

Διασυνοριακή πρόκληση - συντονισμός & συνεργασία

- » Περιβαλλοντικό έγκλημα σε σχέση με τα απόβλητα: παράνομη αποθήκευση, μεταφορά, απόρριψη επικίνδυνων
 - > Υψηλά κέρδη με χαμηλό κίνδυνο ανίχνευσης
 - > Σύνηθες οι πλαστές ή ψευδείς δηλώσεις με κύριους προορισμούς σε Αφρική & Ασία.
 - > Αύξηση στην ΕΕ παράνομης διάθεσης.
 - > Η Ελλάδα χώρα transit

- » Βασικά εργαλεία
 - > Εθνικά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων και Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων.
 - > Εθνικό Σχέδιο Περιβαλλοντικών Επιθεωρήσεων
 - > Ηλεκτρονικό Μητρώο αποβλήτων

- » Μη ύπαρξη ενιαίας βάσης δεδομένων (επιθεωρητές, εισαγγελικές αρχές, δικαστήρια).

Η καταπολέμηση του εξαρτάται από την αποτελεσματικότητα της αλυσίδας συμμόρφωσης αδειοδότηση/επιθεωρητές/αστυνομία/τελωνεία/οικονομικό έγκλημα και διαφθορά/εισαγγελείς/δικαστές

Καταπολέμηση του Περιβαλλοντικού Εγκλήματος

Στρατηγικός Στόχος της ΕΓΣΕΕ του ΥΠΕΝ – το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο

- » Το Συμβούλιο της ΕΕ (Δεκ 2016) κάλεσε τα ΚΜ και τα Ευρωπαϊκά & Διεθνή Δίκτυα (π.χ. IMPEL, δίκτυο Εισαγγελέων-ENPE, δίκτυο Δικαστών-EUFJE) να ενισχύσουν τις δραστηριότητες & τη συνεργασία τους για την καταπολέμηση του Περιβαλλοντικού Εγκλήματος (**παράνομη εμπορία άγριων ειδών & αποβλήτων**) και εντάχθηκε ως προτεραιότητα:
 - > στον Κύκλο Πολιτικής της ΕΕ 2018-21 για το οργανωμένο & σοβαρό διεθνές έγκλημα, με επίκεντρο τη διατάραξη των οργανωμένων εγκληματικών ομάδων (Μάης 2017),
 - > στο πρόγραμμα προτεραιότητας EMPACT Πρόληψη και καταπολέμηση του εγκλήματος, Εθνικός Συντονιστής EMPACT για την προτεραιότητα περιβαλλοντικό έγκλημα ο Ειδ. Γρ. ΕΓΣΕΕ του ΥΠΕΝ

- » IMPEL: Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Εφαρμογή και την Τήρηση της Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας

- » Η ΕΓΣΣΕΕ του ΥΠΕΝ εκπροσωπεί την Ελλάδα στο φόρουμ περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και διακυβέρνησης της Επιτροπής ECA και στο σχέδιο δράσης της
 - > π.χ. προετοιμασία **Οδηγού για την καταπολέμηση του Περιβαλλοντικού Εγκλήματος**

EMPACT

Πρόληψη & καταπολέμηση του εγκλήματος

Ετήσιο Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης για το Περιβαλλοντικό Έγκλημα
7 Στρατηγικοί Στόχοι / 20 δράσεις

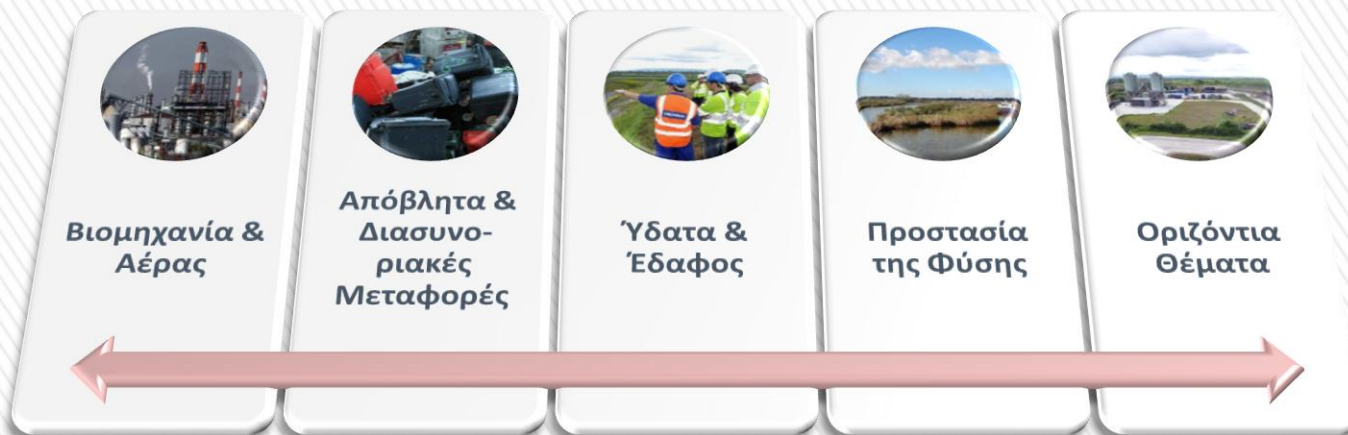
1. **ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ (INTELLIGENCE PICTURE)** μέσα από την ανίχνευση κενών πληροφόρησης, διάγνωση εξελίξεων και σύνδεση περιβαλλοντικού με οργανωμένο έγκλημα
2. **ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ** συντονισμένων ελέγχων, ερευνών, διώξεων
3. **ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ** ευαισθητοποίηση φορέων, εξέλιξη γνώσης, δεξιοτήτων, τεχνογνωσίας με εκπαίδευση και διαμοιρασμό βέλτιστων πρακτικών
4. **ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΦΟΡΕΙΣ ΕΚΤΟΣ ΕΕ**
5. **ΑΠΑΤΗ ΜΕ ΠΛΑΣΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.** Εντοπισμός οργανωμένου εγκλήματος
6. **ΕΡΕΥΝΕΣ** με συμμετοχή οικονομικών επιθεωρητών, ελεγκτών, εισαγγελέων
7. **ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΕΙΔΩΝ και ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ**

π.χ. Κοινές μέρες δράσης **Action Day on Metal Theft** – συνεργασία με FRONTEX
Επιχείρηση INTERPOL **30 Days at Sea** /παράνομες απορρίψεις στη θάλασσα από πλοία

Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Εφαρμογή και την Τήρηση της Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας

- » 50 μέλη από 35 χώρες, όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, **ΠΓΔΜ, Τουρκία, Αλβανία**, κ.α.
- » Στενή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- » Το ΥΠΕΝ συμμετέχει στο IMPEL από την δημιουργία του Δικτύου (1992)
- » Εθνικός Συντονιστής για το 2018 ο Ειδ. Γρ. της ΕΓΣΕΕ
- » Δημιουργία Εθνικού Δικτύου με **> 30 συμμετέχοντες** (από 10 διαφορετικά τμήματα του ΥΠΕΝ & τον ΕΟΑΝ) στα 19 τρέχοντα έργα των 5 θεματικών
- » Πρόεδρος IMPEL για το 2019 ο Ειδικός Γραμματέας της ΕΓΣΕΕ

Ευρωπαϊκή Επιτροπή Διασφάλιση Περιβαλλοντικής Συμμόρφωσης (ECA)

Φόρουμ Περιβαλλοντικής Συμμόρφωσης και Διακυβέρνησης & Σχέδιο Δράσης

ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ

ΠΡΟΩΘΗΣΗ
ΤΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ &
ΕΛΕΓΧΟΙ

ΕΠΙΒΟΛΗ

Ευρωπαϊκή Επιτροπή Διασφάλιση Περιβαλλοντικής Συμμόρφωσης (ECA)

Φόρουμ Περιβαλλοντικής Συμμόρφωσης και Διακυβέρνησης & Σχέδιο Δράσης

Ευρωπαϊκή Επιτροπή Διασφάλιση Περιβαλλοντικής Συμμόρφωσης (ECA)

Φόρουμ Περιβαλλοντικής Συμμόρφωσης και Διακυβέρνησης & Σχέδιο Δράσης

Οι δράσεις έχουν στόχο:

1. Να βοηθήσουν επιθεωρητές και υπαλλήλους επιβολής του νόμου να ενώσουν τις δυνάμεις τους
2. Να ενθαρρύνουν την επαγγελματική κατάρτιση
3. Να διαδώσουν γνώσεις
4. Να συμβάλλουν στον αγώνα για την καταπολέμηση των εγκλημάτων που αφορούν απόβλητα και άγρια είδη
5. Να διασφαλίσουν καλύτερη συμμόρφωση στις αγροτικές περιοχές
6. Να καταρτίσουν τεχνικές κατευθυντήριες οδηγίες για επιθεωρήσεις εγκαταστάσεων εξορυκτικών αποβλήτων
7. Να βελτιώσουν τη διαχείριση των καταγγελιών από πολίτες
8. Να αναπτύξουν τη χρήση δορυφόρων
9. Να παρέχουν στα κράτη μέλη καλύτερα σχόλια και παρατηρήσεις σχετικά με τις επιδόσεις τους

Καταπολέμηση του Περιβαλλοντικού Εγκλήματος

- » 8ος Γύρος των αμοιβαίων αξιολογήσεων **GENVAL**: πρακτική εφαρμογή και λειτουργία των ευρωπαϊκών πολιτικών για την πρόληψη και την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος, εστιάζοντας στα «εγκλήματα περί τα απόβλητα», **παράνομη εμπορία αποβλήτων & παράνομη παραγωγή ή χειρισμός επικινδύνων αποβλήτων** (Αρ. 3 της οδηγίας 2008/99/ΕΚ).

Η Ελλάδα αξιολογήθηκε τον Απρίλιο 2018

- » Ο ως άνω γύρος αξιολόγησης ολοκληρώθηκε με την υιοθέτηση της έκθεσης αξιολόγησης της Ελλάδας, η οποία πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις

13 Δεκεμβρίου 2018,

στο πλαίσιο των εργασιών της Ομάδας Εργασίας COPEN (Working Party on Cooperation in Criminal Matters). {Σημείωμα του Συμβουλίου της ΕΕ}

- » *18 μήνες. Αξιολόγηση επί των Συστάσεων*

Αξιολόγηση GENVAL

Πρόληψη και Καταπολέμηση του Περιβαλλοντικού Εγκλήματος

Συμπεράσματα αξιολόγησης ευμενή για την Ελλάδα

- Διαφάνεια και ειλικρίνεια
- Ελλείψεις αποδίδονται στην οικονομική κρίση.

- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
- ΕΦΕΤΕΙΟ
- ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ
- ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ
- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
- ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
- ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
- ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ
- ΤΕΛΩΝΕΙΑ
- ΛΙΜΕΝΙΚΟ
- ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΙΥ
- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Συστάσεις Έκθεσης 1

1. **θέσπιση της εθνικής στρατηγικής** που θα καθορίζει τους στόχους και τους
2. σε εθνικό επίπεδο, ενιαίο φορέα αρμόδιο για τον **συντονισμό των προσπαθειών** όλων των αρχών που συμμετέχουν στην καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος,
3. συλλογή ευρύτατων **στατιστικών στοιχείων** → εξέλιξη των υποθέσεων, ποινικών ή διοικητικών, σε όλα τα στάδια της διαδικασίας
4. να ενισχύσει την **ικανότητα της εισαγγελίας** για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος
5. αύξηση του **αριθμού** των περιβαλλοντικών επιθεωρητών στην Ειδική Γραμματεία Επιθεώρησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ενίσχυση της **δομής και των δεξιοτήτων**
6. να βελτιώσει την **ικανότητα της αστυνομίας** ([NEST](#))
7. έμφαση στην **εκπαίδευση και την κατάρτιση των δικαστών**
8. **προγράμματα εκπαίδευσης** όλων των επαγγελματιών που συμμετέχουν στην καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος

Συστάσεις Έκθεσης 2

9. *ευαισθητοποίηση όλων των επαγγελματιών που συμμετέχουν*
10. *να καταστεί σαφέστερη η διάκριση μεταξύ διοικητικών και ποινικών παραβάσεων*
11. *Εφαρμογή της απόφασης-πλαίσιο 2009/948/ΔΕΥ για την πρόληψη και τον διακανονισμό συγκρούσεων δικαιοδοσίας*
12. *Χρήση πληροφοριών προερχόμενων από τις υπηρεσίες πληροφοριών, ειδικές τεχνικές έρευνας και οικονομικής έρευνας*
13. *Ενίσχυση συχνότερων οδικών ελέγχων, βελτιώνοντας παράλληλα την εκπαίδευση και τον τεχνικό εξοπλισμό*
14. *να εξετάσει το ενδεχόμενο της ενίσχυσης της διαρθρωμένης συνεργασίας με τις γειτονικές χώρες σε επίπεδο αρχών επιβολής του νόμου*
15. *Νομικά ή οικονομικά μέσων → συμμόρφωση των ενδιαφερόμενων με τον κανονισμό περί ΟΤΚΖ*
16. *Άρση υφιστάμενων εμποδίων που παρέχουν κίνητρα για τη διάπραξη περιβαλλοντικών εγκλημάτων (κατασκευή εγκαταστάσεων αποβλήτων και επικίνδυνων αποβλήτων σύμφωνα με τα υπάρχοντα σχέδια δράσης)*

Πρόγραμμα LIFE

“Prevent Of Waste crime by Intelligence Based Inspections”, LIFE PROWhiBIT

Προς την κατεύθυνση της **καταγραφής των εμπλεκομένων** και της ενίσχυσης του **συντονισμού** ενόψει μιας **Στρατηγικής** για την αντιμετώπιση του Περιβαλλοντικού Εγκλήματος (Συστάσεις 1-3 της έκθεσης).

Βασικοί σκοποί:

- > ενίσχυση της **ικανότητας και αποτελεσματικότητας** στην αντιμετώπιση του Περιβαλλοντικού Εγκλήματος στον τομέα των Αποβλήτων,
 - > **συντονισμένη δράση** των εμπλεκομένων με τη **δημιουργία αρμόδιας Επιτροπής** και
 - > η χάραξη και **θέσπιση Εθνικής Στρατηγικής** για την καταπολέμηση του Περιβαλλοντικού Εγκλήματος αρχικά στον τομέα των αποβλήτων.
- » Για τους σκοπούς αυτούς το πρόγραμμα στοχεύει σε **δράσεις εκπαίδευσης** στους/από τους εμπλεκομένους, σε **Κοινές Δράσεις - Επιθεωρήσεις** με αρμόδιες Υπηρεσίες και στη χρήση "έξυπνου" (**intelligence led**) πληροφοριακού συστήματος για την καταγραφή και αξιοποίηση **κοινής βάσης δεδομένων** με στοιχεία για το Περιβαλλοντικό Έγκλημα.

Το πρόγραμμα δηλαδή ανταποκρίνεται σε κύριες και καίριες συστάσεις της έκθεσης αξιολόγησης της Ελλάδας από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Καταπολέμηση του Περιβαλλοντικού Εγκλήματος

Εθνική Στρατηγική – Ανάγκες & Προκλήσεις

- » Θεσμικό πλαίσιο - αρμοδιότητες
- » Ο **Συντονισμός** και η Αποτελεσματική Συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων Εθνικών Αρχών.
- » Η Αποτελεσματική **Συνεργασία** με τους αρμόδιους εξωτερικούς φορείς.
- » Τακτική κατάρτιση & εξειδικευμένες γνώσεις.
- » Η χρήση **καινοτόμων μεθόδων και εργαλείων**, όπως οι δορυφορικές εικόνες.

Καταπολέμηση του Περιβαλλοντικού Εγκλήματος

Εθνική Στρατηγική – Ανάγκες & Προκλήσεις

- » Ανταλλαγή πληροφοριών και δεδομένων
- » Βελτίωση της Διαχείρισης Καταγγελιών
- » Κοινές επιθεωρήσεις που βασίζονται στην γνώση (intelligence-led).
- » Συλλογή **δεδομένων** σε ενοποιημένη βάση.
- » Η **Αξιολόγηση** της Πορείας Εφαρμογής και η Ενίσχυση της **Διαφάνειας**.
- » Διάχυση στην **Κοινωνία των Πολιτών** .

Ευάγγελος Κυρίτσης
Περιβαλλοντολόγος
Ειδική Γραμματεία
Σώματος Επιθεωρητών και
Ελεγκτών του ΥΠΕΝ

τηλ.: 213-1513824

fax : 213-1513610

e-mail:

sec.insp@prv.ypeka.gr

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΠΟΛΥ

Καταπολέμηση του Περιβαλλοντικού Εγκλήματος

Ενίσχυση αποτελεσματικότητας

Πιλοτική Εφαρμογή του 4512/2018 συνεργασία με Παγκόσμια Τράπεζα

Φύλλα ελέγχου

Διαχείριση Καταγγελιών

Ανάλυση Κινδύνου

Συμμόρφωση

Συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς

Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση

